

ŽEMAITIS

Nr. 28 (7121) * 1998 M. KOVO 14 D., ŠEŠTADIENIS * KAINA 90 centų

Susitikimai

Aleksandravas. Kovo 11-oji

Politinė kalinė Pauliūtė Bitinienė pasakoja moksleiviams apie savo patirtas kančias.

Nežinau, ar visą laiką taip būna, bet tądien Aleksandravo pagrindinės mokyklos istorijos kabinete kabėjo du senūnijos kaimų žemėlapiai: 1920 ir 1997 metų. Pirmajame pritūpdyta galybė trobelių.

Tačiau jas, kaip sako beveik keturis dešimtmečius čia dirbusi mokyklos direktore ir mokytoja Veronika Simutienė, nušlavė dvi trem-

tys. Todėl antrajame žemėlapyje Mamių, Baltmiškių, Dyburių, Pakutuvėnų kaimų teritorijose nupiešta tik po vieną kitą namo silueta.

Pirmoji tremtis - į Šiaurę ir Rytus. Antroji, jau be šautuvų, o melioracijos rankomis - į miestus ir gyvenvietes. Taip, pavyzdžiui, Mamių kaime beliko trys sodybos.

Nutrinti namelius žemėlapyje -

labai paprasta. Tačiau už jų - ilgos šeimų gyvenimų istorijos. Kartu su jomis dingsta praeitis, dingsta šaknys, dingsta tradicijos. Ir dabartiniai vaikai atsidūrė tarsi tuščioje vietoje.

Kraštotyrlininkė mokytoja Veronika Simutienė ėmėsi rinkti medžiagą kaimų istorijoms - ėjo per žmones, klausinėjo, užrašinėjo. Ne viena ėjo - ir mokinius vedėsi. Ir tarsi

užsikrėtė šia liga.

Vienokia ar kitokia kaimų ar kolkūčių istorija buvo renkama ir seniau. Tačiau viena pokario gyvenimo pusė - nutylima. Tai - tremtis. Tarsi nebūtų nė buvę gyvulinių vagonų, baisiai sunkaus darbo alkanam ar pusplikiam taigoje, ledynuose ar stepėse.

Mokytoja surinko tremtinių prisiminimų, artimųjų ar kaimynų pasakojimų apie juos, nuotraukų.

Ir sumanė kovo 11-ąją, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dieną, sukviesti visų senūnijos kaimų buvusius tremtinius ir politinius kalinius. Į jvairiausias Lietuvos vietas parašė apie 50 kvietimų. Suvažiavo, išgirdė vieni iš kitų apie šį susitikimą, gerokai daugiau. Vien Dyburių kaimo tremtinio Jurgio Bariso, deją, jau mirusio, atvyko per 30 artimųjų - žmona, vaikai, žentai, marčios, anūikai ir tikriausiai proanūkių. Artimieji paliko "Žemaičio" redakcijai Jurgio Bariso atsiminimus apie patirtas kančias Dubrovkos lageryje, kuriuos numatome spausdinti.

Kovo 11-oji - nedarbo diena. Tačiau Aleksandravo mokiniai susirinko į pamokas. Savotiškas pamokas, nes jas vedė ne mokytojai, o patys tremtiniai. Ne mokytoja, o siuvėja buvo ir Pauliūtė Bitinienė. Sako, gera siuvėja buvusi. Tačiau už ryšius su partizanais, už tai, kad siūdavo ir jiems rūbus, 1949 metais areštuota ir nuteista 25 metus praleisti griežto režimo lagery. Jaudin-

(Nukelta į 2 psl.)

Jurgio Bariso giminės sunkiai sutilpo mokyklos koridoriuje, o į objektyvą tikriausiai ne visi ir pateko. Centre baltu megztuku - žmona Agota Barisienė.

Aleksandravas. Kovo 11-oji

Mokytojos Veronikos Simutienės pamokoje - ir mokinai, ir tremtinių artimieji.

(Atkelta iš 1 psl.)

damosi ji pasakojo apie patirtas kančias Džeskasgano lagery Kazachijoje, apie ten įvykusį kalinių sukilimą.

Vedė pamoką ir pati mokytoja Veronika Simutienė. Irgi neįprastą dalyvavo ne tik šeštokai, bet ir į susitikimą suvažiavę tremtiniai bei jų artimieji. Pamoka - 45 minutės, ir jų nė iš tolo nebūtų užtekę papasakoti apie kiekvieną tremtinį. Juk vien ant stalų išdėliotų eksponatų kiek apie Lučinskus, Grigalauskus, A. Sauserį, Rupeikas, Dobilus, J. Bafisą, Vengalius, Tamošauskus, Kazlauskus, V. Simutį, Meškauskus, Riepšas, K. Stončių, Stuopelius, S. Jonauską, E. Domarką, J. Žilinską... Vien šeimų iš aplinkinių kaimų buvo išstremta apie trisdešimt. O daugelyje jų - po kelis žmones. Klasėje kabėjo ir trečias žemėlapis - SSSR. O jame - raudonos rodyklės į Siaurę ir Rytus, į tas vietas, kur buvo ištermti aleksandraviškiai. Apie kiekvieną jų pasakoti reikėtų po kelias valandas, kiekvienas jų galėjo parašyti po knygą. Kad neužmirštume, kas buvo.

O kultūros namuose jau laukė ir vietinių aleksandraviškių, ir į susitikimą suvažiavusiųjų Plungės trem-

tinų ir politinių kalinių choras. Ten, sveikindama su Kovo 11-ąja, mokytoja gražiai ir lakoniškai pasakė:

- Noriu palinkėti, kad Laisvės atkūrimo dienų daugiau nebūtų, o būtų tik Laisvės dienos - kad daugiau neprarastume nepriklausomybės ir

neriektų vėl jos siekti.

Po koncerto, susėdę prie stalų, susitikimo dalyviai slapta vis nubraukdami ašarą, ilgai dalinosi prisiminimais.

Česlovas GEDVILAS

"Kaimo istorijoje ir mes paminėti..."

Vlodo GAUDIEŠIAUS nuotraukos